

Реферат на тему: "Марсель Пруст "У пошуках втраченого часу""

Марсель Пруст

Реферат на тему:

Марсель Пруст

"У пошуках втраченого часу"

Народився в Парижеві в родині лікаря. Літературний талент виявив ще в роки навчання в ліцеї; у салоні мадам Арман Пруст познайомився з Анатолем Франсом, завдяки якому в 1896 році зумів опублікувати

свою першу книгу — збірник розповідей і віршів "Задоволення і жалі". Протягом декількох наступних років переводив на французький статті й інші роботи Джона Рескина. У лютому 1907 року Пруст опублікував у газеті "Фігаро" статті, де спробував проаналізувати два поняття, яким призначено

було стати ключовими в його пізній творчості, а саме — пам'ять і почуття провини. Улітку 1909 року він написав есе "Проти Сент-Бева"; згодом з цього есе виріс багатотомний роман, що Пруст писав до кінця життя. У 1913 році роман одержав назву "У пошуках утраченого часу". Перша частина цього мега-романа, "Шлях Свана", побачив світло в 1913 році. Другий роман, "У квітучому саду", одержав у 1919 році премію братів Гонкурів. До своєї смерті від пневмонії в 1922 році Пруст встиг опублікувати п'ять частин циклу; інші були опубліковані посмертно його братом Робером при участі Жака Рив'єра і Жана Польяна, директорів літературного огляду "Nouvelle Revue Francaise".

Навряд когось здивує ім'я Пруста на київському книжковому ринку. Починаючи з 1997 долі, з інтервалом в один рік, одна за іншою з'являються "У пошуках утраченого години. На Сванову сторону", "У пошуках утраченого години. У затінку дівчат-квіток", "Германська сторона I. Германська сторона II", всі — у перекладі Анатолія Перепаді. "У пошуках утраченого години. Содом і Гоморра", бачена в 2000 році — четвертий тім у майбутньому семитомному повному зібранні творів, і його поява має ніби свідчити, що половина шляху до налагодження діалогу української культури і культури французької вже пройдена. Можливо, година обернутися назад і підвести попередні підсумки?

Марсель Пруст, знайомий українському читачеві в російськомовному перекладі Любімова, є автором шанованим не тільки в середовищі столичних літературознавців, і не тільки улюбленцем спеціалістів з європейського модернізму, алі і предметом побіжного (хоча, можливо, і трохи передчасного) знайомства школярів, адже його дій входять у шкільну програму. І тому появу українського варіанту текстів Пруста в країні, де світова література викладається українською мовою, можна лише вітати. Тім більше, що вітчизняна література модернізму, хоча і має свою специфіку, на шкода, не має аналогів модерністичного листа Джеймса Джойса, Марселя Пруста чи Вірджинії

Вулф.

Українська література взагалі "існує під знаком "відродження" (Соломія Павличко) — а український модернізм є ні чим іншим, як "розстріляним відродженням". Завжди ця символіка насилля, смерті... Французький модернізм, принаймні так, як це повторювати Андре Морелло на обкладинці французького видання "Содому і Гоморри" 1987 долі — це дотик до вічності, це проект, у якому немає місця години і смерті. Якщо україномовний модернізм — це злочин, за який ставлять до стінки, те французький модернізм — це "релігія Літератури". Відмінність очевидна, хоча і невтішна. Алі що це значити для перекладача, який береться за інтерпретацію іншомовного твору, на маючи перед собою зразка національного? До яких спогадів, асоціацій читача має апелювати його текст, його мова? Адже, чи так інакше, він бере на собі відповідальність по створенню "іміджа" європейського модернізму. В ідеалі український переклад винний звучати для українця так, як Пруст в оригіналі — для француза.

Текст М.Пруста, надзвичайно ускладнений на синтаксичному рівні (довжина його речень стала "притчею в язицех" для літературознавчої критики, справивши вплив на французьку, англійську і навіть американську літературу XX століття), є напрочуд прозорим на рівні лексики. Навіть не складаючи частотного "словника Марселя Пруста" можна відчувати, що автор уникає емоційно-забарвленої, химерної, екзотичної лексики. Його мова настільки мало відхиляється від рівня загального використання в літературі, що її без перебільшень можна назвати "класичною". Хоча французька існує не в меншій кількості "регістрів", ніж, скажімо, українська — і проникнення "нижчих" з них у літературу на годину написання Прустом своєї епопеї вже відбулося — алі автор прекрасно обходиться без них. Перекладач обирає інший шлях. Якщо за українську "класику" брати, приміром, Т.Г.Шевченка, те А. Кримський стверджує, що серед синонімічного ряду Т. Шевченко завжди обирає ті слово, яку є найближчим за звучанням до російського відповідника. Анатоль Перепадя серед усіх можливих варіантів обирає тієї, що найменш уживаний, що призводить до, на наш погляд, деякого зловживання "питомо українською" лексикою. Наприклад, слово "страждання" може звучати як "душевні катуші", "скруха", "гризота", "скорбота", а замість нейтрального "не вагайтесь" зустрічаємо рідкісне "не кремпуйтесь". Праворуч зовсім не в тому, щоб — боронь Боже! — відмовитись від відродження багатства української мови в літературі, про це і говорити не варто, наскільки це зараз потрібно. Проблема в доречності її використання в перекладі Пруста, — у перекладі, від якого в читача запозбавитися багатий, чудовий, алі трохи неадекватний образ його стилю. А відтак — і уявлення про модерністичне лист загалом.

І останнє. Декілька слів про традиції книговидавання. Література модерну — це текст, який вимагає коментування, певного роду відгадування, тлумачення, екзегетики — згадаймо хоча б Джойса, який пророкувавши величезну роботу своїм коментаторам. Романи Пруста також насичені власними назвами, міфологемами, алюзіями, які вимагають коментаря. Принаймні, французьке видання бере до уваги цей факт, коли на 25 сторінках "Приміток" не тільки пояснює французам (!!!), що таке Колеж де Франс,

алі й відшукує в тексті Пруста алюзії на Уайльда, Овідія, Шекспіра, Вальтера Скотта, грецький роман, Бокаччо, Дарвіна, Аристофана, Святе Лист, Сервантеса. У тієї годину як українське видання обмежується 8-сторінковим коментарем з поясненням переважливо власних назв.

Однак чи варто перебільшувати — попереду ще три млой "У пошуках утраченого часу", ще три кроки в пошуках утраченого модернізму. Можливо, нам пощастить його відшукати.

Подивитеся на послідовність романтичної біографії Пруста в романі "У пошуках утраченого часу", і ви зрозумієте, що саме життя є розгортання, реалізація деяких символів, а акт думки і становлення людини є розшифровка, здатність зв'язати різні речі в один символ і витягти досвід — чомусь чи навчитися змінити (що те саме) самого себе. В одній з частин роману є такий епізод. Герой наш, Марсель, сам же оповідач своєї юності, згадує про Єлисейські поля, куди його водила нянька грати з іншими дітьми. Граючи, він виявляється біля вбиральні і відчуває якийсь сирий запах, що чомусь заворює його і діє на нього дивним образом — залишається почуття якогось загадкового враження. Він підходить ближче, розмовляє з дамою, що обслуговує цю вбиральню. Звичайно, це просто запах сечі, але в Пруста стиль без натиску, тому він говорить про запах вогкості, вологості, і описується ця сцена так, як описувалося б якесь знамення, як якби тобі був поданий якийсь дивний знак, що ти зобов'язаний досягнути. У даному випадку це просто запах вогкості. Через кілька років (автор не уточнює — скількох) він відвідує свого дядька по материнській лінії, що славився тим, що він бонвіван, гурман і відомий своїми любовними захопленнями. Хлопчик прийшов відвідати його, і в кімнаті, у якій він увійшов, було щось обволікаюче, як запах тієї самої вогкості, і промайнула іде від його дядька гостя в рожевому платті. І з тих пір для хлопчика це враження збереглося в пам'яті за назвою "кімната дами в рожевому". Знову заворюжливое враження і явище чогось значного для його життя. Чомусь вид і запах цієї кімнати асоціювалися з запахами вбиральні на Єлисейськ полях. До речі, щоб і ви могли розшифровувати, дама в рожевому, побаченим героєм, і була Одетт, згодом коханка Свана — героїня подальшого розвитку подій. Враження "кімнати дами в рожевому" продовжується враженнями взаємин Свана й Одетт, що стануть основними і фатальними для нашого героя. Вони архітепові для його власної любові. Він по коліях, прокладеним Сваном, випробував і проживав свою власну, уже дорослу любов до Альбертині. А в часи любові до Альбертині є ще одне враження — від її поцілунку на ніч, що заміняє йому поцілунок матері, без якого він ще зовсім у ранньому віці страждав, не в силах заснути.

Усі ці речі стали символами, але, будучи розшифровані, перетворилися в одна проста подія, простої стан душі людини, що довгостроково переглядає, у різних місцях простору й у різні часи. Яка подія? Єдино доступна для нього форма любові — це обволікатися, як у вологому материнському лоні: запах вбиральні був можливою для даної людини, йому призначеною формою любові. Ця можливість знову і знову говорить про себе і розігрується, коли він випадково в будинку дядька побачить

пропорхнувшю мимо даму в рожевому, і вона запам'ятається йому, чомусь сполучившись із запахом вологості. І не випадково, що вона виявиться Одетт, коханкою Свана, що Сван ревнував і в який, мабуть, бідував так само, як Марсель — у материнському поцілунку. Іншими словами, він шукає такий світ, з якого не треба було б виходити назовні і який увесь час тебе б ніжно обволікав. От що з ним відбувалося насправді, і він зміг це описати і зрозуміти, опанувавши тим самим собою і зупинивши в собі це. Фактично весь роман є прощання шляхом листа, рятування себе від материнського комплексу, у якому любов ототожнюється з материнським лоном. Така любов несе тільки борошна ревності і залежності, воно може бути тільки нещасливою, розриваючи серце, і, головне — не може бути самостійним джерелом радості. І коли Пруст пише, те це означає, що він опановує в собі тим, що в нас робить от ці події, він опановує "sens commun", загальною сутністю, що робить їх у ньому. Чи здригнувся ти у вбиральні на Єлисейськ полях, чи очманів від шелеста плаття жінки в рожевому, чи придушила тебе любов Свана до Одетт як архетипический шлях, що ти змушений проходити, чи ти чекаєш поцілунк Альбертини, як колись чекав поцілунку матері. Тут відбувається як би наступне: акт побудови тексту свідомості, розриваючи цю залежність, вбирає в себе простір і час, і здатний сам бути джерелом станів і почуттів, у тому числі радості любові. І тоді, скажемо, Пруст здатний переключити себе на любов, у якій немає чекання нагороди у виді обволікаючого тебе материнського лона. Адже це навіть збіглося з біографією самого Пруста. Коли він писав роман "Утікачка", розігрувалася любовна історія автора з його секретарем на прізвище Агостинелли, що жив майже що на положенні бранця зі своєю дружиною в його будинку (Пруст мав потребу в постійній присутності цього бранця), і зник з його життя приблизно так само, як Альбертина, — по своїй волі він вирішив вивчитися на льотчика, утік з будинку Пруста і пізніше загинув під час авіакатастрофи.

Тим самим Пруст показав собі, що насправді відбувається, зібравши символом усі ці розірвані речі, що послідовно йдуть. І цим він відрізнявся від Свана, що, розчарувавши, утратив здатність любити і почувати, а Пруст за допомогою листа (мистецтва) придбав і зберіг цю здатність, але вже в іншому виді, чим та, котрої його наділила доля. Я повторю основну ідею: думка відбувається як акт, що вбирає в себе простір і час, і замість розірваних просторово-тимчасових місць, де і коли щось відбувається, сам акт стає джерелом подій і думок.